

SUMMARY

Concept and the features of the teacher's image are observed. Main concern is aimed info image evaluation while megastars of preschool education training.

Key words: *teacher's image, preschool education, "Base of professional image making" course.*

НЕЛЯ СКРИПНИК

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ РІВНІВ СФОРМОВАНOSTI ТОЛЕРАНТНОСТІ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

У статті розглянуто можливості формування толерантних стосунків дітей дошкільного віку. Визначено рівні сформованості толерантності дітей.

Ключові слова: *діти дошкільного віку, толерантність, рівні сформованості толерантності.*

Формування толерантності, як однієї із гуманних характеристик особистості, є складовою соціального клімату, міжособистісних стосунків та політичної ситуації, а також однією із актуальних завдань розвитку сучасної людини та її виховання. Адже толерантність належить до числа вищих, базових цінностей культури гуманної особистості, яка передбачає шанобливе ставлення до інших людей, народів, культур, прояв терпимості у взаємодії з іншими.

Необхідно зазначити, що ряд науковців досліджували окремі гуманні характеристики особистості такі, як милосердя (І. Княжева), чуйність (М. Воробйова, Т. Пономаренко), співчуття, співпереживання (Г. Кошелева, Л. Стрелкова), турботливість (І. Дьоміна, М. Тимошенко, І. Хомякова). Формуванню досвіду гуманної поведінки старших дошкільників присвячене дослідження Н. Цуканової; особливості становлення у дошкільному віці ціннісного ставлення до однолітків, виховання людяності – Т. Поніманська [2]; специфіка прояву гуманних взаємин дошкільників у спільній діяльності – А. Гончаренко, Т. Фасолько [1; 3].

Разом із тим, недосліджені можливості формування толерантних взаємостосунків у дітей дошкільного віку.

Нашою метою є висвітлення основних положень та завдань програми експериментального вивчення рівнів сформованості толерантних взаємин старших дошкільників.

Експериментальне дослідження передбачало виявлення загальної тенденції досліджуваного явища. До комплексу методів, якими ми керувалися, належали: спостереження за всіма учасниками освітнього процесу, проведення анкетування та бесід з ними; аналіз результатів продуктів діяльності (планів роботи вихователів, малюнків дітей); аналіз ігрових завдань та проблемних

ситуацій; кількісний та якісний аналіз результатів експерименту (математична обробка даних).

Для розробки ефективної програми констатувального етапу дослідження ми врахували основну закономірність розвитку і становлення особистості дошкільника, що моральні якості дитини формуються на основі взаєностосунків із оточуючими: однолітками, батьками та педагогами. Відповідно були конкретизовані завдання даної частини експерименту за трьома напрямками:

1. Робота з педагогічним колективом дошкільного закладу:
 - визначення уявлень педагогічних працівників про зміст та поняття досліджуваної проблеми;
 - визначення наявності та рівня сформованих толерантних якостей у педагогів дошкільних закладів;
 - вивчення стану взаєностосунків педагогів із вихованцями у рамках проблеми дослідження.
2. Робота з батьками:
 - виявлення обізнаності батьків про толерантну особистість;
 - визначення рівня усвідомлення батьками важливості виховання толерантності у дітей;
 - аналіз сімейних взаєностосунків та засобів впливу на виховання дитини.
3. Робота з дітьми:
 - виявлення рівня обізнаності дітей про загальнолюдські моральні норми та гуманні взаєностосунки між людьми;
 - аналіз наявних емоційно-ціннісних переживань дітей старшого дошкільного віку та готовність зрозуміти інших;
 - виявлення реального практичного оволодіння дітьми уміння терпимо, справедливо і доброзичливо взаємодіяти з оточуючими.

Вибір завдань для роботи з дітьми був пов'язаний з тим, що теоретична основа формування толерантних якостей особистості це – відповідні моральні уявлення, цінності, почуття особистості, а практична – відповідна поведінка.

Узагальнені та оброблені теоретичні матеріали стали основою для якісної характеристики рівнів розвитку толерантності дошкільників, а їх сукупність надалі стане індикатором формування толерантних взаєностосунків у дітей.

Але у зв'язку із тим, що толерантність ми характеризуємо, перш за все, як гуманну якість особистості у взаємодії із іншими, то умовно показники толерантної особистості дошкільника можна охарактеризувати за трьома рівнями відповідно основних моделей взаємодії особистості у різних ситуаціях: *конструктивною, конформістською, деструктивною моделлю.*

Відповідно цих моделей ми виділили ймовірні три рівня сформованості толерантності у дітей старшого дошкільного віку і охарактеризували їх так:

Високий рівень толерантності дошкільників (*конструктивна модель взаємодії*) характерний тим, що діти демонструють обізнаність щодо основних загальнолюдських моральних цінностей, правил взаємодії, усвідомлюють

доцільність їх дотримання, розуміють основні моральні поняття, можуть їх вербалізувати та оцінити. У них сформована відповідна самооцінка та чіткі уявлення про себе. Дошкільники усвідомлюють свої почуття, емоційні стани оточуючих, враховують їх у власній поведінці. У них яскраво виражена здатність до емпатії, яка виявляється у ставленні до дітей різних рівнів прихильності. Дошкільники здатні самостійно, або за незначної допомоги дорослого, справедливо та конструктивно знайти вихід із різних проблемних ситуацій. Виявляють стійке, позитивне терпиме ставлення до ровесників, інтерес до взаємодії з ними, уміння домовлятися, узгоджувати свої дії з іншими, можуть, при необхідності, надавати допомогу іншим.

Середній рівень (*конформістська або суперечливо-ситуативна модель взаємодії*) характерний сформованими основними поняттями про загальнолюдські моральні цінності, способи взаємодії з оточуючими, проте діти не завжди можуть ці знання адекватно застосовувати. У них сформована відповідна самооцінка, але вирізняються нечіткими знаннями про себе; усвідомлюють свої почуття, емоційні стани оточуючих, але не враховують їх у взаємодії з іншими. Для дошкільників із середнім рівнем сформованості толерантної взаємодії характерною є зовнішня організація мотиваційного процесу, а інтроспективна мотивація виявляється епізодично. У ситуації вибору способу взаємодії мають місце мотиви егоїстичного характеру, хоча у колективній діяльності можуть виявлятися суспільні мотиви та інтереси, які визначаються більше вказівками дорослого, його контролем. Терпимі стосунки у дошкільників нестабільні, при розбіжності позицій відсторонюються від партнера, або намагається його підкорити, періодично вживають образливі слова, кепкування, проявляють категоричність. Здатність до емпатії та позитивне ставлення до ровесників виявляються вибірково, стосовно певних дітей, певних ситуацій або відповідно власних інтересів дитини. Дошкільники не здатні самостійно без допомоги дорослого справедливо та конструктивно знайти вихід із проблемних ситуацій. Діти недостатньо володіють навичками емоційної саморегуляції поведінки.

Діти з низьким рівнем (*деструктивна модель взаємодії*) мають інтуїтивні, приблизні знання про правила культурної взаємодії, про чужі та власні чесноти і вади. Вони не можуть пояснити моральні категорії, оцінні еталони нечіткі. Самооцінка завищена, уявлення про себе не повні. Здатність до емпатії нерозвинута: самостійно не реагують на емоційні прояви і негаразди оточуючих, байдужі до їх дій та почуттів, не проявляють терпимість, співчуття та готовність допомагати, часто на емоційно-почуттєві прояви однолітків реагують насмішками або байдужістю. Позитивне ставлення до ровесників демонструють лише до референтної групи, проте воно є короткочасним, нестійким. Ці діти не усвідомлюють причини виникнення конфліктної ситуації, тому не можуть сформулювати моральну проблему навіть із допомогою дорослого, а тим більше вирішити її; часто конфлікт завершується агресивними діями, носить деструктивний характер. Мотиви взаємодії у ситуації вибору – егоїстичні. В умовах колективної діяльності суспільні мотиви виявляються ситуативними і залежать переважно від впливу дорослого.

Після закінчення констатувального експерименту на основі комплексного аналізу оцінок в експериментальних і контрольних групах ми вияснили, що 45 % обстежених дітей (у контрольних та експериментальних групах) мають низький рівень толерантності у взаємостосунках із оточуючими, 40 % – середній і лише 15 % дітей можна зарахувати до тих, у яких сформовані досить стабільні толерантні якості.

Отже, результати проведеного дослідження дали змогу оцінити рівень сформованості толерантності старших дошкільників як такий, що потребує серйозного впливу і удосконалення з боку дорослих та підтвердили припущення про необхідність організації і проведення спеціальної роботи щодо її виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко А.М. Педагогічні умови становлення гуманних взаємин старших дошкільників: Дис. ...канд. пед. н: 13.00.08 А.М. Гончаренко.– К., 2003. – Р. 2. - С. 63.
2. Поніманська Т. І. Моральне виховання дошкільників / Т.І. Поніманська. – К. : Вища школа, 1993. – 109 с.
3. Фасолько Т.С. Виховання відповідальної поведінки у дітей дошкільного віку: Дис. ...канд. пед. наук: 13.00.08 / Фасолько Тетяна Степанівна. – Рівне, 1999. – 209с.

SUMMARY

Thy nays of forming Tolerant relationship between preschooler's observed. The levels of tolerance forming are determined.

Key words: *preschoolers, tolerance, levels of tolerance forming.*

ЮЛІЯ СТИРКІНА

ВІРШІ “MOTHER GOOSE” ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ВИМОВИ І БАЗОВИХ ГРАМАТИЧНИХ ЗНАНЬ ДОШКІЛЬНИКІВ

Автор розглядає можливості використання віршів „Mother Goose Rhymes” у навчанні іноземної мови дітей дошкільного віку і приходять до висновку, що їх можливо і потрібно використовувати. Автор наголошує на тому, що підґрунтям для раннього навчання іноземної мови є унікальні можливості гнучкої артикуляційної бази дошкільнят, відсутність у них мовних бар'єрів, прогресуюча потреба у комунікації та отриманні нових знань. У статті проаналізована сучасна література з цього питання, яка доводить можливість і необхідність використання римівок, пісень для оптимізації навчання іноземної мови дошкільників.

Ключові слова: *навчання іноземної мови дошкільників, методи дошкільного навчання іноземної мови, артикуляційна база, мовний бар'єр, метод рольових ігор, римівки, пісні.*